

פרק שני

במשנה: הר בית הי' ה' מאות אמה כו'.

עזים ותחש וכו', אבל החצר שגם כן הי' מסוכך, יכלו לסכך בכל דבר שרצו.

★ ★

וי"ש להביא עוד ראי' לזה שהר הבית הי' מקורה, מהא דתנן ביומא (כ"ח ע"א): א"ל הממונה צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה, אם הגיעה הרוואה אומר ברקאי. וקשה למה הוצרכו לצאת ולראות (ופירש"י שעלו על החומה או על הגג), למה לא יכלו לראות ממקום שעמדו שם בהר הבית, ואין לומר משום שהיו צריכין "לראות עד חבון", דהא רק מתיא בן שמואל סובר כן, ות"ק הרי חולק עליו, וא"כ מהר הבית שהי' גבוה בעצמו יכלו לראות את הזריחה.

אל"א ע"כ שהר הבית מקורה היה, והיו צריכין לצאת על הגג או החומה כדי לראות אם עלתה עמוד השחר.

דעה שלישית מצאנו באבן האזל (הל' בית הבחירה פ"א הי"ג) שהר הבית היתה מקורה, אבל העזרות היו פתוחות לשמים, דומיא דחצר המשכן. וע"ע תפא"י בועז מדות (פ"ב אות א') ובקריית ספר (פ"ה מהל' ביה"ח) ומהר"ם קאזיס (מדות פ"ב).

★ ★

ויחי' בזה נפק"מ לדינא בזמנינו, לפמש"כ הראב"ד (תמיד ל' ע"ב) שגגין ועליות לא נתקדשו - היינו רק גגין ועליות שהיו בזמן שבנו ביהמ"ק, שאז לא קדשו מה שעליהן, אבל אם הי' מקום פתוח בשעת בנין הבית, שאז נתקדש כל האויר עד למעלה, אפילו אם אח"כ בנו בנין, נשאר הגג בקדושתו. ולפ"ז יש לומר גם להיפוך, שמקום שהי' מקורה, אף שאח"כ הוסר הגג, מ"מ האויר שמעליה שוב לא חל עלי' קדושה.

וממילא יוצא לפ"ז - שלהסוברים שכל הר הבית והעזרה הי' מקורה, גם עכשיו שבעוונותינו ביהמ"ק חרב

הנה נחלקו המפרשים אם רק ההיכל היתה מכוסה בגג, אבל העזרות והר הבית שמסביב הי' הכל פתוח, או שגם הר הבית והעזרות היו כולן מכוסות בגג.

דהנה התוס' יו"ט (מדות פ"ב משנה א') כתב דשגגה יצאה מפני השליט - בעל השלטי גיבורים (פרק ב') שכתב שאמצע הר הבית לא הי' מסוכך מפני המזבח שהי' גלוי לשמים, ומשמע מזה שכל שאר הר הבית - הי' מקורה, והא ליתא, שרק על גבי האצטבאות שהיו מסביב להר הבית הי' מכוסה כדאיתא בפסחים (י"ג ע"ב), אבל שאר הר הבית לא הי' מכוסה עכ"ל התוס' יום טוב.

אולם בס' חזון נחום (מדות שם) הביא דברי הרמב"ם הל' בית הבחירה (פ"ה ה"א) שכתב: הר הבית הוא הר המורי, הי' חמש מאות אמה על חמש מאות אמה כו', וכולו הי' מקורה סטיו לפניו מסטיו עכ"ל. מבואר מדבריו כדעת השלטי"ג שכל הר הבית הי' מקורה.

ובס' מרכבת המשנה (מהדו"ת על הרמב"ם שם) נקט גם כן ללמוד מדברי הרמב"ם דכל הר הבית הי' מקורה (וכן נקט היעב"ץ בס' לחם שמים בסוף הקונטרס לבנין בית הבחירה), והביא כן מירושלמי תענית (פ"ג ה"ט): עד שעלו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים, הדא אמרה הר הבית מקורה היה. וכתב דכל שכן שהעזרה היתה מקורה מפני כבוד הבית, חוץ ממקום המזבח שהי' מגולה להעלות עשן.

וכתב עוד המרכבת משנה, דאף דבמשכן לא מצאנו שה"חצר" הי' מקורה, יש לומר דכמו שהר הבית הי' מקורה, גם חצר המשכן באמת הי' מקורה, אלא שעל המשכן עצמו הי' דין במה לכסותו - ביריעות צמר ועורות